

ત્રણ જિનસ્તોત્રો

—સં. વિજયશીલચન્દ્રસૂરિ

ફુટકલ્લ હ.લિ. પત્રોમાંથી જડી આવેલાં ત્રણ સ્તોત્રકાવ્યો અહીં પ્રસ્તુત છે. તે પૈકી પ્રથમ બે તો ગેય કાવ્યો છે. તે બન્નેના કર્તા મુનિ રૂપચન્દ્ર હોવાનું તેમાં ગૂંથાયેલા નામાચરણ દ્વારા જાણી શકાય છે. તેમના સમય કે કાવ્યોનો રચના સમય જાણી શકાતો નથી.

પહેલું ગીત પદ્મડી છંદમાં છે, અને બીજું, તેના મથાળે મૂકેલ 'જય શિવૐકારા' એ ઢાઢમાં છે, જે ઢાઢ / દેશીના અભ્યાસીઓ માટે મહત્ત્વપૂર્ણ બની શકે તેમ છે. બન્ને રચનાઓ સરલ છતાં પ્રાસાદિક અને પ્રાંજલ સંસ્કૃત પદાવલીમાં ગુંફિત છે, જે ઉપરથી કવિની ક્ષમતાનો સહજ અંદાજ મળી આવે છે.

ત્રીજું સ્તોત્ર છંદોબદ્ધ છે. તેના કર્તા દેવરત્ન નામક જૈન મુનિ છે, અને આરંભમાં કરેલા નમસ્કાર પરથી તે શ્રીવિવેકરત્નસૂરિના શિષ્ય હશે તેમ માની શકાય તેમ છે. આ સ્તોત્રમાં ચાંપાનેરપુરમण्डन અને પાવાગઢ (પાવકાદ્રિ) ઉપર બિરાજતા તીર્થંકર શ્રીસંભવનાથની સ્તવના થઈ છે. પાવાગઢ ઉપર હાલે દિગમ્બર સમાજના કબજામાં રહેલાં જૈન મંદિરો થોડાક દાયકાઓ પહેલાં શ્વેતામ્બર સંઘના કબજામાં હતાં, અને વાસ્તવમાં તે મંદિરો તથા તેમાંનાં બિંબો શ્વેતામ્બર પરંપરાનાં જ છે, જે એક ઐતિહાસિક અને ધાર્મિક તથ્ય છે. તે મંદિરો પૈકી કોઈ મંદિરમાં મૂળનાયક તરીકે સંભવનાથની પ્રતિમા હશે, તેમની આમાં સ્તવના થઈ છે.

જે પત્રમાં આ સ્તોત્ર હતું, તે સંભવતઃ સોઢમાં શતકનું હતું ; તેથી આ સ્તોત્ર-રચના સોઢમા શતકની કે કદાચ તે પૂર્વેની હોવાનું અનુમાન છે.

(૧)

છંદ પદ્મડી ॥

જય વીતમોહ ! જય વીતદોષ !

જય વીતલોભ ! જય વીતરોષ ! ॥

જય વીતરાગ ! દેવાધિદેવ !

મમ ભવતુ નાથ ! તવ શરણમેવ ॥૧॥ આંકળી ॥

जय वीतमान ! जय वीतमाय !
 जय शान्तिकान्त ! विगतान्तराय ! ॥२॥ जय० ॥
 जय निर्विकार ! भवनिःप्रचार !
 जय कर्मकन्द कल्पनकुठार ! ॥३॥ जय० ॥
 जय निर्विकल्प ! विमलावलोक !
 जय वीतकाम ! जय वीतशोक ! ॥४॥ जय० ॥
 जय विश्वनाथ ! विशदात्मरूप !
 जय सिद्ध रूपचन्द्राभिरूप ! ॥५॥ जय० ॥

इति समस्तजिनस्तुतिः ॥

(२)

ढाल जय शिवॐकारा । एहनी ॥

जय जनतारक हे ! जगदाधारक हे २ !
 जय जय कमठतपोमदभञ्जक ! भुजगोद्धारक हे !
 जय जय जय जय जय जिनदेव ! ॥१॥ आंकणी ॥
 जय जय सकलसुरसुरसेवित ! जय जगदीश्वर हे ! २ ।
 जय जय भवनिर्विण्णजनाश्रितचरणेन्दीवर हे !
 जय ४ जय जिनदेव ! ॥२॥
 जय जय जन्मजरामरणोत्कटसंकटवारण हे ! २ ।
 जय जय दुरितनिदाघविघातनघनसाधारण हे ! जय० ॥३॥
 जय जय लोकालोकविलोकनकेवललोचन हे ! २ ।
 जय जय भव्यसमूहसरोरुहबोधविरोचन हे ! जय० ॥४॥
 जय जय चारुविहारपवित्री-कृतभुवनोदर हे ! २ ।
 जय जय मधुरणत्सुरदुन्दुभिभणितयशोभर हे ! जय० ॥५॥

जय जय कनकरजतमणिवरणत्रयमध्यासित हे ! २ ।
 जय जय मरकतनिचितहरितकरनिकरोद्भासित हे ! जय० ॥६॥
 जय जय वसुधामण्डलमण्डन ! वामानन्दन हे ! २ ।
 जय जय दुर्मतवननिःकन्दन ! नयनानन्दन हे ! जय० ॥७॥
 जय जय वीतराग ! रागाद्यस्विवारविदारण हे ! २ ।
 जय जय बोधिरूपचन्द्रोदयनिरुपमकारण हे ! जय० ॥८॥
 इति श्रीपार्श्वजिनलघुस्तवनम् ॥

(३)

श्रीविवेकरत्नसूरिगुरुभ्यो नमः ॥

महाप्रातिहार्यश्रिया शोभमानं
 सुवर्णादिरत्नत्रयीदीप्यमानं ।
 स्फुरत्केवलज्ञानवल्लीवसन्तं
 स्तुवे पावके भूधरे शंभवं तम् ॥ १ ॥

कलाकेलिकेलीविनाशैकदक्षं
 समस्ताङ्गिनां प्रार्थिते कल्पवृक्षम् ।
 त्रिलोकीतले पापपूरं हरन्तं
 स्तुवे पावके भूधरे शंभवं तम्
 महाभाग्यसौभाग्यभङ्गीधरं तं स्तुवे० ॥ २ ॥

महामोहसर्पप्रणाशे सुपर्ण
 प्रभामण्डलोल्लासिगाङ्गेयवर्णम् ।
 सुधासोदरोल्लासिवाणीविलासं
 प्रमादादिविद्वेषिदत्तप्रवासम् ।
 त्रिलोकीस्थितान् सर्वभावान् विदन्तं
 स्तुवे पावके भूधरे शंभवं तम् ॥ ४ ॥ (? ३॥)

स्थितं पुण्डरीकाचलस्यावतारे -

ऽखिलक्ष्माधरश्रेणिशृङ्गारहारे ।

तृतीयं जिनं कुन्ददन्तं भदन्तं

स्तुवे पावके भूधरे शंभवं तम् ॥ ५ (? ४) ॥

प्रभो ! मज्जता भीमसंसारकूपे

मया देव ! लब्धोऽसि दुःखैकरूपे ।

दृढालम्बनं यस्त्वमेवोल्लसन्तं

स्तुवे पावके भूधरे शंभवं तम् ॥ ६ (५) ॥

ददास्यङ्गिनां देव ! सर्वार्थसिद्धिं

हरस्युग्रमिथ्यात्वमोहादिबुद्धिम् ।

अतोऽभीष्टदो यस्त्वमेवोल्लसन्तं

स्तुवे पावके भूधरे शंभवं तम् ॥ ७ (६) ॥

प्रभो ! देवरत्नं मया लब्धमद्य

समासादितः कल्पवृक्षोऽपि सद्यः ।

यतः प्रापि भाग्योदयैर्यो भवन्तं

स्तुवे पावके भूधरे शंभवं तम् ॥ ८ (७) ॥

चांपानेस्पुशवतंसविशदश्रीपावकाद्रौ स्थितं

सार्वं शंभवनायकं त्रिभुवनालङ्कारहारोपमम् ।

इत्थं यो गुरुभक्तिभावकलितः संस्तौति तं वृण्वते

ताः सर्वा अपि मङ्गलोत्सवरमा भोगान्विताः सम्पदः ॥ ९ (८) ॥

इति श्रीपावकपर्वतमण्डन शंभवजिनस्तोत्रं सम्पूर्णम् ॥

